

Autizmus Alapítvány

1089 Budapest, Delej u. 24-26.; Levélcím: 1426 Budapest, Pf. 68.

Tel/fax: 210-4364; 314-2859

Web: www.autizmus.hu; E-mail: autizmus@autizmus.hu

Szakmai Beszámoló

az Autizmus Alapítvány 2017. évi működéséről

Jelen szakmai beszámoló az Autizmus Alapítvány és az Emberi Erőforrások Minisztériuma között fennálló 15654-2/2017/KOZNEVIG számú Támogatási szerződéshez kapcsolódóan összegzi a szervezet tevékenységeit.

A **Minisztériumtól 2017-ben 30,8 millió forint** költségvetési támogatás érkezett, mely megegyezik az előző évben kapott összeggel.

Ezt, mint a korábbi években is, modellintézményeink működésének fenntartásában, valamint szakemberképzési, szupervíziós, ismeretterjesztési és tanácsadói feladataink ellátásában használtuk fel, az ezekben felmerülő bér- és bérjellegű költségeink egy részének fedezetére.

Az autizmus spektrum zavarral kapcsolatos társadalmi tudatosság növelése nem csupán a szakemberek és az érintett személyek és családok számára létfontosságú feladat. Hisszük, hogy egy elfogadó társadalomban a befogadó közeg számos értékkel gazdagodhat a megismerés, elfogadás, segítségnyújtás folyamatában. E szemlélet jegyében alapítványunk átfogó ellátás biztosítására törekszük, modellintézményeink változatlan szakmai színvonalon való működtetésével. 2017-ben sikerült megvalósítani a célt: tudásalapú szakmai bázisként jelen lenni és elérhetőnek lenni a szakterületen.

Módszertani központunk munkája szerteágazó. Szolgáltatásainkat a felhasználók igényeihez igazítjuk, folyamatosan biztosítva a visszajelzés lehetőségét. Az oktatásügy, az egészségügy és a szociális területen működő intézményeink munkatársai valós igényekkel, élethelyzetekkel találkoznak mindennapi munkájuk során. A közvetve és közvetlenül több ezer családdal való kapcsolattartás tapasztalatainak felhasználásával módszertani központunk hiteles, szükséglet alapú támogatást nyújt a meglévő képzések megvalósításával, a módszertani fejlesztésekkel, a nagy részben külső szakmai kooperációban végzett kutatásokban való részvétellel, országos szakmai hálózatunkban való információterjesztéssel, valamint az autizmus szakirányt végző gyógypedagógus hallgatók képzésében.

Kiemelt figyelmet fordítottunk arra, hogy munkatársaink megjelenését különböző támogatási, tanácsadási formák, keretek között tegyük elérhetővé, hiszen az autizmus sokszínűségéből adódóan változatosan gazdag a segítségnyújtás, ellátás lehetséges útja.

Az Autisták Országos Szövetségével szakmai együttműködésünk változatlanul szoros, rendszeres. Felkérésükre az oktatás és a szociális ellátás területén folyamatosan szakértői háttérrel biztosítunk (pl. Szakmai egyeztetés - SZGYF, KLIK, OH, EMMI). Az EMMI-ben 2016 őszén alakult Autizmus Munkacsoportban iskolaigazgatónk dolgozik. 2017. november 6-án az AOSZ által szervezett országos Szociális Szakmai Műhely házigazdái voltunk. Az Esőember c. érdekvédelmi folyóirat szerkesztésében való részvétellel továbbra is támogatjuk az országos szülőszervezet munkáját.

A szakemberképzés területén tanfolyamaink és felsőoktatásban folytatott munkánk jelentősen bővült:

Az ELTE BGGYK autizmus-specifikus BA és posztgraduális képzéseinek folyamatos létszám bővülésével egyre több hallgatót fogadunk különböző keretek között és az Alapítvány egyre több munkatársa vonódik be a képzések megvalósításába. Szakpedagógiai és terepgyakorlaton összesen 208 hallgató vett részt, ami majdnem 100 fővel több, mint az előző évben.

Különböző tanfolyamainkon, képzéseinken, hospitálásokon idén mintegy 831 szakember és szülő vett részt, mely az előző évekhez képest jelentős növekedést jelent. (Erről részletes beszámoló olvasható a módszertani-oktatási-szervezési csoport működéséről szóló részben).

A beszámoló évében folytatódott az autizmus biológiai, genetikai hátterével kapcsolatos kutatásokban való részvételünk, együttműködtünk a Richter Gedeon Nyrt. és a Biotalentum Ltd. kutatócsoportjaival. A klinikai háttérrel tartott előadásokkal, konzultációkkal segítettük a kutató kollégákat.

Folytattuk szakmai ismeretterjesztő tevékenységünket, számos helyen tartottunk felkérésre előadást, szülői klubot, konzultációt.

Szakmai beszámolónkban ismertetjük az Autizmus Alapítvány működését, egységként áttekintjük a közvetlen és közvetett ellátás területén 2017-ben végzett munkát: ezen belül kiemelten egyes intézményeink direkt ellátás területén végzett feladatait, eredményeit.

Beszámoló a módszertani munkáról

Alapítványunk 2017-ben kiemelt módszertani feladatának tekintette a képzéseink, tanfolyamaink változatlan színvonalon, bővülő témakörben történő megvalósítását. Az országos igényeket szem előtt tartva akkreditált tanfolyamok, körülírt témákat felölelő képzések, szupervízió, szülőket és szakembereket támogató előadások és szakmai napok keretében nyújtottak kollégáink módszertani szolgáltatást.

Évek óta nagy érdeklődés övezi az országos szakmai hálózat részére szervezett találkozási lehetőségeket, melyeken korszerű, tudományos igényű és megalapozottsággal bíró módszerek, eljárások kerülnek bemutatásra változatos témákban.

Törekszünk a budapesti székhelyünkön elérhető szakmai szolgáltatások teljes körét vidéki helyszíneken is biztosítani, illetve a helyi események szervezésénél figyelembe vesszük a vidéki kollégák, családok utazási lehetőségeit. Az alkalmainkon jelenlévők visszajelzései alapján változtatjuk a szervezési kereteket.

Anonim kérdőívek használatával, személyes beszélgetések során és szakmai tapasztalatszerések alapján formálódik az a koncepció, mellyel szeretnénk az alapítványnál folyó módszertani munkát továbbra is professzionálisan folytatni.

Ezen célunkhoz a 2017-es munkaév számos lehetőséget kínált, hiszen idén is sikeresen megvalósítottunk 11 alkalommal 30 órás tanfolyamot, összesen 268 résztvevővel. Budapesten 170 fő, Győrött, Dunaharasztn és Békésen 98 fő zárta eredményesen a pedagógus továbbképzési rendszerben akkreditált tanfolyamokat.

Autizmussal élő gyermek célzott pedagógiai ellátásának elméleti és gyakorlati alapjai:

- 2017. március 6-10. Budapest, résztvevők: 25 fő
- 2017. június 20-23. Békés, résztvevők: 20 fő
- 2017. október 16-20. Budapest, résztvevők: 27 fő
- 2017. november 20-23. Budapest, résztvevők: 25 fő

Autizmussal élő gyermekek, tanulók inkluzív nevelésének-oktatásának alapjai:

- 2017. február 20-23. Győr, résztvevők: 31 fő
- 2017. március 21-23. Dunaharaszti, résztvevők: 15 fő
- 2017. április 3-7. Budapest, résztvevők: 29 fő
- 2017. május 15-26. Győr, résztvevők: 32 fő
- 2017. november 13-17. Budapest, résztvevők: 12 fő

Autizmussal élő gyermekek szociális és kommunikációs készségeinek fejlesztése:

- 2017. május 8-12. Budapest, résztvevők: 21 fő
- 2017. november 27-december 1. Budapest, résztvevők: 31 fő

Változatlan népszerűségnek örvendenek az egy-egy témát felölelő, gyakorlat centrikus „egynapos” képzéseink, melyeken 2017-ben összesen 238 személy vett részt s 14 alkalommal valósultak meg. Budapesten 155 fő, vidéki helyszíneken, Nagykanizsán, Szekszárdon és Érden pedig 83 fő, szülők, szakemberek, érdeklődők egyaránt voltak a résztvevők közt.

Autizmussal élő gyermek, tanuló a többségi intézményekben:

- 2017. február 15. Nagykanizsa, résztvevők: 31 fő
- 2017. április 28. Budapest, résztvevők: 20 fő
- 2017. november 10. Budapest, résztvevők: 20 fő

Motiválhatóság és jutalmazás-gyakorlati program a jutalmazási rendszer kialakításáról:

- 2017. február 20. Szekszárd, résztvevők: 23 fő
- 2017. november 11. Érd, résztvevő: 10 fő
- 2017. november 24. Budapest, résztvevők: 12 fő

Nem, vagy alig beszélő gyermekek és felnőttek kommunikációjának fejlesztése - augmentatív és alternatív kommunikáció autizmus spektrum zavarban:

- 2017. február 24. Budapest, résztvevők: 15 fő
- 2017. október 27. Budapest, résztvevők: 18 fő

Nemkívánatos viselkedések befolyásolásának lehetőségei, technikai autizmus spektrum zavarokban:

- 2017. március 24. Budapest, résztvevők: 21 fő
- 2017. október 13. Budapest, résztvevők: 19 fő
- 2017. november 4. Érd, résztvevők: 19 fő

Struktúra és vizuális segítség a mindennapokban - napirendek, folyamatábrák, fejlesztő feladatok egyénre szabott elkészítése:

- 2017. október 6. Budapest, résztvevők: 11 fő

Autizmus felnőttkorban – fókuszban a mindennapi élet

- 2017. május 19. Budapest, résztvevők: 9 fő
- 2017. december 15. Budapest, résztvevők: 10 fő

Célunk, hogy az elkövetkező évben tovább bővítsük az alapítványunknál elérhető képzések sorát. A felnőttkorról szóló képzés szakmai tartalmához és a hallgatói visszajelzésekhez egyaránt illeszkedik az a tervünk, hogy az intézmények közti átmenetek támogatásával kapcsolatban dolgozzunk ki egy napos képzést.

Kollégáink országsszerte tartottak előadásokat, nyújtottak szakmai szupervíziót szakemberek számára az alábbiak szerint:

Speciális csoportok, intézmények számára nyújtott szakmai-módszertani segítség:

- Autista Segítő Központ Gyöngyös
- Speciális autizmus egység Salgótarján
- SOFI, Budapest
- Csalogány EGYMI (szexuális nevelés autizmus-specifikus módszertana)
- TopHáz Göd – szakmai szükségletek és lehetőségek felmérése az AOSZ felkérésére
- **Fejér Megyei Integrált Szociális Intézmény** Csókakő - szakmai szükségletek és lehetőségek felmérése az AOSZ felkérésére
- XX. kerületi Benedek Elek EGYMI
- Prizma EGYMI hospitálás, tanácsadás

Integráló intézmények támogatása:

- Kürt Gimnázium Budapest
- Sylvester János Református Gimnázium
- Általános Iskola, Balatonendréd
- ELTE Radnóti Miklós Általános Iskola, Gimnázium és Gyakorlóiskola

Előadások külső helyszínen:

- AutPont Békéscsaba 03.17.
- Országos Szociális Szakmai Műhely Békéscsaba 04.28.
- Szakmai előadás az AOSZ Majorháló találkozóján 09.13.
- Dunaújváros: a tankerület óvodái és iskolái részére – autizmus és integráció 10.04.
- Aprajafalva Óvoda, Csepel 10.18.
- EGYMI Eger, autizmus-specifikus módszertan – tantestületi továbbképzés 12.01.
- Debreceni Református Hittudományi Egyetem Felnőttképzési Központja 12.02.

Autizmussal foglalkozó szakemberek számára szakmai napot szerveztünk az év során két alkalommal, közel 80 fő részvételével a következő témákban: 2017. 05. 26. Tananyagok, taneszközök autizmus-specifikus adaptálása, 2017. 12. 08. Az integráció jó gyakorlatai autizmusban. Ezekon az alkalmakon kollégáink szerepvállalása mellett lehetőséget biztosítunk vendégeink részére is új módszertani eljárások és régi, jó gyakorlatok bemutatásra.

A szakemberekkel végzett munka mellett nagy hangsúlyt fektetünk a családokkal való szoros és személyes kapcsolattartásra. Szülő klubot Budapesten, Salgótarjánban, Kecskeméten, Szombathelyen és Nagykanizsán tartottunk. Rendszeresen biztosítunk az érdeklődő szakemberek mellett a családok számára is hospitálási lehetőséget intézményegységeinkben. 2017 során 117 látogató tekintette meg szakmai munkánkat és vett részt konzultáción kollégáinkkal. A TÁMOP 3.1.6.-11/3- 2011-0004 „Táguló Világ” című pályázat keretében kialakított eszközkölcsonzót a projekt 2013-as lezárása után folyamatosan tovább működtettük. A szülőket egyénre szabott módszertani tanácsokkal segítjük az otthoni használat során.

Munkatársainkat a határon túli intézmények is meghívják, 2017 szeptemberében a Kolozsvári Hallássérültek Intézményében tartottunk 3 napos gyakorlati tréninget.

Beszámoló az Autizmus Alapítvány Általános Iskolájának munkájáról

2017-ben az Autizmus Alapítvány Nappali Szociális Intézményével együttműködésben elkészült az új módszertani oktatófilm, mely autizmus-specifikus felméréseket és fejlesztési helyzeteket mutat be.

Az év során prioritást kapott az önértékeléssel/tanfelügyelettel kapcsolatos teendők megismerése, értelmezése és bevezetése. 2017 őszén intézményi tanfelügyeletre került sor. A tanfelügyeleti látogatás a családok elégedettségét és tantestületünk felkészültségét igazolta, valamint az itt folyó módszertani munka magas színvonalát.

Szakmai munkánk kiemelkedő területei a tanfelügyelet megállapítása szerint a következők:

A nevelés-oktatás az egyes tanulók egyéni készség- és képességsturktúrájához igazodik, diagnosztikus mérésre épít, tervezetten megtörténik a tervek korrekciója. Az intézményben adaptált, kidolgozott autizmus-specifikus módszerek intézményen belüli és azon túli megosztása megtörténik.

A személyiség- és közösségfejlesztés tevékenységeinek tervezése, megvalósítása a tanulók sérülés-specifikus szempontjainak, illetve egyéni igényeinek megfelel. Az iskola tevékenységeinek fókuszában a képességfejlesztés áll.

A készség-, képességfejlesztés, nevelés-oktatás egyéni, célirányos mérések alapján készült tervek alapján történik. A pedagógiai diagnosztikai eszközök autizmus-specifikusak, a tapasztalatok átadását az iskola országos szinten végzi.

A belső szakmai műhelymunka és tudásátadás a nevelő-oktató munka alapját képezi.

Az intézmény külső kapcsolatai kiterjedtek, meghatározó szerepet töltenek be az autizmus spektrumzavarral kapcsolatos tudományos, szakmai fejlesztésekben, hatásuk az érdekvédelem területén jelentős.

Az intézmény alapvető jellemzője a belső szakmai fejlesztőmunka, amelynek alapja a szakemberek együttműködése. A jó gyakorlatok megosztása, az autizmus-specifikus tudás átadása továbbképzések, konzultációk, hospitálások formájában országos szinten biztosított.

Iskolánk továbbra is országos modell-intézményként működik, folyamatosan fogadva az autizmus-specifikus ellátást nyújtó, vagy az ilyen típusú ellátásra készülő szakmai partnereket. Az elmúlt évekhez hasonlóan igen nagy létszámú hospitálót fogadtunk, mintegy 200 szakember és szülő látogatta meg intézményünket.

Az iskola ezen felül továbbra is gyakorlóléhelyet biztosít az ELTE Bárczi Gusztáv Főiskolai Kar posztgraduális és BA szintű autizmus kurzusai számára és egyéb felsőoktatási/oktatási intézményekből is rendszeresen fogad hallgatókat.

I. Az intézményben ellátott gyermekek, tanulók köre

2017-ben a következő osztályok működnek: 1 összevont alsó tagozatos osztály, 2 összevont felső tagozatos osztály. Az osztályokat további csoportokra bontottuk a gyermekek egyéni szükségleteinek megfelelően. A tanulócsoporthoz létszáma: 2-5 fő. A 2017/2018-as tanévben 5 első kisgyermeket tudtunk felvenni miután a távozó tanulók egyéni, átmenetet segítő terve sikeresen megvalósult.

A családokkal való együttműködés igen szoros, napi rendszerességgel konzultálunk, illetve a gyermeket szükség esetén otthoni környezetében is megfigyeljük és tanácsokat adunk a felmerült problémák megoldásához.

A beszámoló évében 20 gyermek egyéni és kiscsoportos autizmus-specifikus fejlesztése valósult meg, illetve további három, a szociális intézményegységben ellátott fiattal is továbbdolgoztunk. Az utóbbi évek tendenciája, hogy iskolánkban egyre komplexebb, súlyosabb problémákkal jelentkezőek a családok, így az új tanévben érkezett tanulók is nagy szakmai kihívást jelentettek számunkra.

Tanulóinknak mintegy fele tanúsít olyan kihívást jelentő viselkedéseket, melyek másokra vagy önmagukra nézve veszélyesek lehetnek, így munkánk során igen nagy hangsúlyt kap a viselkedések szisztematikus feltérképezése, elemzése, valamint a problémás viselkedések megelőzése, kezelése.

2017 júniusában megvalósítottuk szokásos, tatai erdei iskolai programunkat az Innerwheel Klub támogatásával.

II. Az intézmény munkatársai

Intézményünk szakember ellátottsága kifejezetten magas szintű, akár az itt dolgozó kollégák képzettségét, akár létszámát tekintjük. 2017-ben 8 főállású gyógypedagógus és 4 gyógypedagógiai asszisztens (közülük 3 fő diplomával rendelkező munkatárs) vett részt a gyermekek közvetlen ellátásában és a módszertani feladatok megvalósításában.

A munkatársak közül hat gyógypedagógus már rendelkezik autizmus szakirányú diplomával, két kollégánk esetében pedig folyamatban van a szakirányú végzettség megszerzése.

Vezető munkatársaink oktatóként és gyakorlatvezetőként is dolgoznak ELTE Bárczi Gusztáv Főiskolai Kar BA szintű és posztgraduális autizmus kurzusában.

A fentiekén kívül nagyon fontosnak tartjuk az intézményen belüli és kívüli módszertani továbbképzést, rendszeres eszmegbeszélést.

Önkéntesek bevonása

Ebben az évben összesen 9 önkéntest sikerült fogadnunk, ami nagymértékű növekedés az elmúlt évekhez képest. Önkénteseink más intézményekben dolgozó szakemberek, illetve egyetemi hallgatók voltak. Segítségüket munkánk legkülönbözőbb területein vesszük igénybe, így például a külső programok megvalósításában, egyedi taneszközök elkészítésében és karbantartásában. Az önkéntesek segítségük fejében autizmussal kapcsolatos elméleti és gyakorlati tudásra tehetnek szert.

III. Iskolánk rendszeres szakmai tevékenységei:

- Az iskola szakemberei további gyermekek esetében *gyógypedagógiai gondozást, egyéni fejlesztést és tanácsadást* látnak el az Ambulanciával kooperációban.
- Folyamatos feladat a *szakmai, módszertani tapasztalatok továbbadása* szakemberek és szülők számára. Ebben az évben többek között az **átmenetek támogatásának lehetőségéről, autizmussal élő felnőttek támogatásáról** szóló egynapos képzések kidolgozásában vettek részt munkatársaink.
- Intenzíven fejlesztjük az autizmussal élő gyermekek nevelése-oktatása során alkalmazható módszertani eszköztárat, így pl. keressük a videó-modell technika egyedi alkalmazási lehetőségét. Szintén bővülnek az autizmus-specifikus szoftverek bevezetésével kapcsolatos tapasztalatok, folyamatban van az előnyök és lehetséges hátrányok mérlegelése.
- Folyamatosan tájékoztatást nyújtunk az autizmussal kapcsolatos szakirodalomról, jogszabályi háttérrel, a minőségi ellátáshoz szükséges szakmai és szervezési keretokről. Autizmus-specifikus fejlesztési terveket, taneszköz-mintákat bocsátunk rendelkezésre, segítséget nyújtunk a helyi tantervek autizmusra vonatkozó részeinek kimunkálásában.

Az Autizmus Alapítvány Ambulanciájának szakmai munkájáról

Az Autizmus Alapítvány Ambulanciája pszichiátriai, valamint gyermek- és ifjúságpszichiátriai területen működő, komplex szolgáltatásokat nyújtó intézmény. Gondozói feladatait az Országos Egészségbiztosítási Pénztárral szerződéses viszonyban, szakrendelői és a közvetlen ellátáson túli szakmai feladatait az Autizmus Alapítvány támogatásával látja el.

Az ambulancia szolgáltatásai a diagnosztikától a beavatkozásig a nemzetközi ajánlásoknak megfelelő, bizonyítékokon alapuló módszertanon és eszköztáron alapulnak. Munkatársai aktív szerepet vállalnak a hazai diagnosztikus- és terápiás eszköztár fejlesztésében, oktatásban, kutatásban, munkájuk hazai- és nemzetközi szinten való bemutatásában.

I. Az Autizmus Alapítvány Ambulanciájának szakmai tevékenységei

(1) Szakrendelői- és Gondozóintézményi Ambuláns Ellátás (Részletesen lásd II. pont).

Tevékenységünk zömét a nálunk gondozás alatt álló több mint 3000 család ellátása jelenti: elsősorban kontrollvizsgálat, tanácsadás, szülő- és szakember-konzultáció, pszichoedukációs tréning keretében. Számos közoktatáshoz, szociális ellátáshoz köthető feladatot is felvállalunk, amennyiben a kliensek érdeke ezt megkívánja. Emellett nagy számban végzünk diagnosztikus kivizsgálást korai életkortól felnőttkorig. Ambuláns egyéni terápiás ellátást kapacitáshiány miatt egyelőre korlátozott számban tudunk biztosítani.

(2) Kutatás, publikációk:

(2.1) 2017-ben folytatódott az autizmus spektrum zavarok felnőttkori klinikai képével kapcsolatos vizsgálat. Eredményeink és a téma összefoglalója az alábbi könyvfejezet formájában került publikálásra.

Németh Krisztina (2017). Autizmus spektrum zavar felnőttkorban. Ellátási helyzetkép, diagnosztikus és terápiás lehetőségek. In: Vizin, G., Ajtay Gy., Simon L., Kihívások a kognitív viselkedésterápiában. Tanulmánykötet. VIKOTE, Budapest.

(2.2) 2017-ben munkatársunk felkért előadóként részt vett a Semmelweis Egyetem által szervezett kötelező szinten tartó akkreditált továbbképzésen.

Németh Krisztina (2017). Autizmus. A magasan funkcionáló autizmussal élő gyermekek pszichoterápiája” Előadás kötelező szintentartó továbbképzésen. SE-TK/2017.I./00203.

(2.3.) 2017-ben folytatódott részvételünk az autizmus spektrum zavarok neurobiológiai, genetikai hátterével kapcsolatos vizsgálatban. Munkatársaink szerzőtársak a témában született nemzetközi publikációban.

Nagy, J., Kobolák, J., Berzsenyi, S., Ábrahám, Z., Avci, H X., Bock, I., Bekes, Z., Hodoscsek, B., Chandrasekaran, A., Téglási, A., Dezső, P., Koványi, B., Vörös, E T., Fodor, L., Szél, T., Németh, K., Balázs, A., Dinnyés, A., Lendvai, B., Lévy, G., Román, V. (2017). Altered neurite morphology and cholinergic

function of induced pluripotent stem cell-derived neurons from a patient with Kleefstra syndrome and autism. *Translational Psychiatry* 7, e1179.

(3) Bemutató intézményi feladatok:

(3.1.) Ambulanciánk egyben *bemutató oktatási intézmény*ként is működik, ahol különböző felsőoktatási-, továbbképzési- és ellátó intézményekből fogadunk látogatókat rendszeres gyakorlati vagy alkalmi hospitálási lehetőséget biztosítva. Ambulanciánk az ELTE BGGYK autizmus-spektrum zavarok pedagógiája szak és szakirányú továbbképzés hivatalos gyakorlólhelye. 2017-ben a Semmelweis Egyetem Klinikai Pszichológia Képzésében biztosítottunk gyakorlati képzést. *2017-ben összesen 97 látogatót fogadtunk.*

(3.2.) A fent részletezett szakmai gyakorlat bonyolítása mellett folyik az ELTE BGGYK a *posztgraduális szakirányú továbbképzés* pszichológiai és pedagógiai tantárgyainak oktatása.

(4) Együttműködés, szakmai kapcsolatok

Munkatársaink alapvető törekvése széleskörű szakmai kapcsolatok és együttműködés kiépítése és fenntartása klienseink és általában az autizmussal élő személyek más intézményekben való minél akadálymentesebb ellátása érdekében.

2017-ben a korábbi évhez hasonlóan a felnőtt pszichiátriai és a gyermek, serdülő-és felnőtt pszichoterápiás ellátást állítottuk a fókuszba.

- 2017. március 9-én orvosok, klinikai szakpszichológusok kötelező szakmai továbbképzésén munkatársunk meghívott előadóként jelent meg előadással (lásd fent).
- 2017. novembertől szakmai kapcsolatok kiépítése a Balassa utcai Pszichiátriai és Pszichoterápiás Klinika munkatársaival.

(5) Szakmai szupervízió biztosítása

Ambulanciánk szakemberei rendszeres *szupervíziót* biztosítanak az Autizmus Alapítvány Terápiás Centrumában-, Általános Iskolájában-, Felnőtt Csoportjában- és Felnőtt Klubjában dolgozó munkatársak számára, és igény szerint külső szakembereknek. 2017-ben 2 alkalommal biztosítottak kollégáink szupervíziót az Autisták Országos Szövetsége animátorai számára.

(6) Továbbképzés

Az Autizmus Alapítvány kiemelt figyelmet fordít munkatársainak belső képzésére és külső képzési lehetőségek biztosítására, mind a szakmai fejlődés előmozdítása érdekében, mind a hosszabb távú mentálhigiénés védelem szempontjából.

Ambulanciánk szakdolgozói közül 2017-ben négy fő pszichológus vett részt szakképzésben, közülük ketten klinikai szakpszichológus jelöltek, egy fő krízistanácsadó szakpszichológus képzésben vett részt, egy fő pedig pszichoterapeuta szakképzést végzett.

Az intézményen belül rendszeresen zajlanak módszertani továbbképzések.

II. Az Autizmus Alapítvány Ambulanciájának szolgáltatásai és betegforgalmi adatai

II.1. Szolgáltatások

(1) *Diagnosztikus kivizsgálás* gyermek- és felnőttkorban.

A kivizsgálást interdiszciplináris team végzi (pszichiáter, pszichológus/gyógy pedagógus, főorvosi szupervízió mellett), célja az autizmus spektrum zavar igazolása vagy kizárása, valamint a lehetséges járulékos pszichiátriai zavarok feltérképezése. A diagnosztikai kivizsgálás alapja a gyermek vagy felnőtt fejlődésének és viselkedésének részletes feltárása, felmérése pszichiátriai/pszichológiai/pedagógiai módszerek, standard diagnosztikus- és felmérő eszközök segítségével. A diagnózis- és a lehetséges beavatkozások részletes megvitatásra kerülnek a családdal, felnőttkorban az érintett klienssel, a tapasztalatokat és javaslatokat írásos szakvéleményben rögzítjük. A kivizsgálások átlagosan 3 alkalmat jelentenek, alkalmanként pedig körülbelül két órát vesznek igénybe.

(2) *Gondozásba-vételi vizsgálat* gyermek- és felnőttkorban.

A gondozásba-vételt autizmus szakmai team (pszichiáter/pszichológus/gyógy pedagógus, főorvosi szupervízió mellett) végzi, célja, hogy azok a gyermekek/felnőttek is hosszú távú gondozásban részesülhessenek, akik a szakmai standardoknak megfelelően felállított autizmus-spektrum zavar diagnózissal érkeznek, és ezt a család, illetve felnőttkorban maga az érintett is elfogadja. A gondozásba vételről írásos szakvélemény készül. A gondozásba-vételi vizsgálatok azonos szakemberigény és alkalmankénti időtartam mellett kevesebb, általában 1-2 vizsgálati alkalmat jelentenek.

(3) *Kontrollvizsgálat* gyermek- és felnőttkorban.

Autizmus szakmai team vagy szakember végzi (pszichiáter/pszichológus/gyógy pedagógus, főorvosi szupervízió mellett), célja a gyermek fejlődésének követése, felnőttkorban az állapotváltozás monitorozása, az aktuális kérdések megvitatása, javaslattevés a megfelelő ellátásra, annak szakmai tartalmaira.

(4) *Konzultáció családoknak*

A szülőket vagy más családtagokat egyénre szabottan segítjük az autizmus természetének megértésében, abban, hogy az otthoni környezetet és saját viselkedésüket is képesek legyenek gyermekük speciális igényeinek megfelelően módosítani. A viselkedési problémák specifikus eszközökkel való hatékony kezelésére konkrét javaslatokat teszünk.

(5) *Konzultáció szakembereknek*

Célja a gyermekkel/felnőttel rendszeresen foglalkozó szakemberek (pl. tanár, óvónő, gyógy pedagógus, fejlesztő pedagógus, pszichológus, lakóotthon munkatársa) felkészítése az autizmussal élő kliens fogadására, ellátására az autizmus-specifikus szemlélet, módszertan bemutatásával, konkrét, egyénre szabott tanácsadással.

(6) *Problémaorientált pszichoedukációs tréning*

Célzott, az autizmus spektrum zavarokban jellemző problématerületekre, valamint beavatkozási módokra (pl. étkezési nehézségek, problémás viselkedés, vizuális segítség alkalmazása) fókuszáló csoportos ellátási forma szülők és/vagy a gyermekkel foglalkozó szakemberek számára.

(7) Ambuláns egyéni terápiák

Autizmus-specifikus beavatkozások. Tartalmi szempontból - a kliens életkorához és szükségleteihez, valamint a terápiát végző szakember képzettségéhez igazodva – autizmus - specifikus fejlesztést, autizmus - specifikus életvezetési tanácsadást, illetve szupportív pszichoterápiát, vagy szintén autizmus - specifikus kognitív viselkedésterápiát jelentenek.

(8) Felnőtt Klub

A 90-es évek elejétől folyamatosan működő Klub taglétszáma mintegy 20 fő, a szülőcsoporton átlagosan 10 szülő vesz részt. Állandó munkatársaink: három pszichológus, két fejlesztő pedagógus, egy gyógypedagógus, egy adminisztratív munkatárs. A Klub olyan autizmussal élő kamaszok és felnőttek és szüleik számára nyújt szolgáltatást, akik egyébként nem részesülnének specifikus támogatásban.

Az Autizmus Alapítvány Felnőtt Klubját 2017-ben egy sikeres pályázatnak köszönhetően továbbfejlesztettünk. Ennek keretében szakmai szupervíziót biztosítottunk a Klubban dolgozó szakemberek számára klinikai szakpszichológus bevonásával, e mellett új programelemként feldolgoztuk Fiona Spears Ö.T.V.E.N. (Önismeret, Társas Viselkedés és Egészségnevelés) című oktatási segédanyagát, különös tekintettel az önálló életvezetés, szexualitás és romantikus kapcsolatok, illetve az internetes zaklatás megelőzésének témakörére. Az Ö.T.V.E.N. bevezetését annak használatára kiképzett, gyakorlott tréner támogatásával, a jó képességű és a súlyosan érintett csoport szükségleteihez adaptálva végeztük. Az ülések pszichológus vezetésével zajlottak, így lehetőség nyílt a szociális-kommunikációs fejlesztésen túl – klinikai szakpszichológusi szupervízió mellett és autizmusra adaptált pszichológiai módszertan segítségével - érzelmi élményfeldolgozásra is. További új elem volt a videó-modell és videó-feedback alkalmazása a foglalkozások során.

(9) Közoktatás területéhez (is) kapcsolható szolgáltatások.

A gyermek kognitív profiljának részletes feltérképezése, melynek része az értelmi képességek és/vagy adaptív szint felmérése standard intelligenciatesztekkel, kérdőíves, illetve interjú alapú eljárásokkal, valamint a tanulási képességek (taníthatóság, tanulási stílus, figyelem, együttműködés, stb.), részletes felmérése és a fejlesztési területek átfogó feltérképezése. Ezek alapján a szakmai team ajánlást tesz a gyermek intézményes elhelyezésével, a beiskolázás formájával, illetve az egyénre szabott autizmus-specifikus fejlesztéssel kapcsolatban.

Ambulanciánk rendszeres kapcsolatot tart fenn az országban működő Tanulási Képességeket Vizsgáló Szakértői és Rehabilitációs Bizottságokkal, elsősorban az egyes gyermek esetében felmerülő konkrét beiskolázási kérdések megvitatása miatt. A konzultációk ugyanakkor lehetőséget adnak általános problémák megbeszélésére, kölcsönös információ cserére, az autizmussal élő gyermekek speciális közoktatási igényeinek megvitatására.

(10) Szociális gondozás területéhez (is) kapcsolódó szolgáltatások:

A családokat részletes információkkal látjuk el az igénybe vehető szociális juttatásokról és az ezt megalapozó törvényi háttérrel. Szükség szerint hivatalos igazolásokat és útmutatókat adunk ki, illetve az ügyintézésben is segítjük a családokat.

Felnőttkorban a diagnózisról szóló igazolás és javaslat mellett az autonómia szint meghatározására irányuló vizsgálattal (Vineland II Adaptív Viselkedést mérő Skála) is igyekszünk hozzájárulni a felnőttek komplex állapotfelméréséhez.

II.2. Betegforgalmi adatok

Nyilvántartott kliensek száma: 3966 fő, aktív gondozottak száma: 3691 fő (2017. december 31.-i adatok).

2017-ben összesen 3420 esemény történt.

Megnevezés	esemény (alkalom)
Első, diagnosztikus vizsgálat + gondozásba vételi vizsgálat	244
Vizsgálat folytatása, kivizsgáláshoz kapcsolódó pszichológiai felmérés pl. ADI, ADOS, Intelligenciatesztek	299
Kontrollvizsgálat, kontrollvizsgálaton történő pszichológia felmérés	552
Vineland Adaptív Viselkedési Skála	58
Diagnózis- megbeszélés	170
Tanácsadás, konzultáció	155
Egyéni terápiás ülés, egyéni terápiás üléshez kapcsolódó szupervíziós ülés	1340
Pszichoedukációs tréning	602

III. Személyi feltételek

2017-ben szakmai stábunk változatlan megtartására törekedtünk.

- 1 főállású gyermek- és ifjúságpszichiáter, főorvos
- 1 félállású pszichiáter
- 1 főállású klinikai és mentálhigiéniai szakpszichológus, ambulancia-vezető
- 1 részállású klinikai és mentálhigiéniai szakpszichológus
- 1 főállású krízistanácsadó pszichológus
- 2 főállású pszichológus
- 1 részállású gyógypedagógus
- 1 főállású speciális tanár
- 1 főállású speciális fejlesztő
- 1 főállású adminisztrátor
- 1 részállású adminisztrátor
- 1 részállású technikai munkatárs

Alapítványunk ösztöndíjával két fő pszichológus kolléga vesz részt kutatási feladatainkban, valamint változó időtartamban önkéntes segítők is bekapcsolódtak munkánkba.

Az Autizmus Alapítvány Terápiás Centrum (TERC) szakmai munkájáról

Személyi feltételek

Az Autizmus Alapítvány Terápiás Centruma részben önköltséges alapon működő ellátó intézmény, mely az Autizmus Alapítvány Ambulanciájával szorosan együttműködve dolgozik. 2017. évben a Terápiás Centrumban az egy állandó munkatárs mellett tizenegy, az Autizmus Alapítvány különböző részlegein dolgozó kolléga látta el a feladatokat (öt fő Autizmus Alapítvány Ambulancia, öt fő Autizmus Alapítvány Általános Iskola, egy fő Autizmus Alapítvány Felnőtt csoport munkatársa), személyenként heti egy-három terápiás órát tartva. A terápiákkal kapcsolatos szupervíziót az Autizmus Alapítvány Ambulanciájának munkatársai látták el.

Működési idő

A Centrum heti öt munkanapon nyújtotta szolgáltatásait, nyitva tartása igazodott a közoktatási tanítási rendhez.

A TERC tevékenységei

2017-ben az előző évhez képest jelentős ellátási növekedés történt: 776-ról 1160-ra növekedett a szakemberek által megtartott terápiás órák száma.

	ellátott gyermek	ellátott felnőtt	óraszám
1 állandó munkatárs	33 fő	-	750 óra
11 óraadó munkatárs	19 fő	8 fő	410 óra
összesen	52 fő	8 fő	1160 óra

(1) *Egyéni fejlesztés*, melynek célja a gyermekek/felnőttek speciális szükségleteihez alkalmazkodó beavatkozás mellett a szülők/hozzátartozók/szakemberek támogatása, oktatása ahhoz, hogy a hatékony módszereket otthoni, illetve óvodai és iskolai körülmények között is alkalmazzák.

A fejlesztő szobában a gyermekek számára (a felnőttekkel életkoruknak és egyéni szükségleteiknek megfelelő környezetben) olyan strukturált környezetet alakítottunk ki, amely elrendezésével, vizuális támogatással egyértelműen bejósolható színteret jelentett. A foglalkozások során autizmus specifikus módszereket alkalmazva tanítottuk a hiányzó készségeket, többek között: napirendhasználatot, önálló munkavégzést, tevékenységváltást, egyénre szabott kommunikációt, egyéni szükségleteknek megfelelő szociális készségeket, életkornak megfelelő, változatos tevékenységet.

A szülők elfogadták az általunk alkalmazott módszereket. Egyes családok lehetőség szerint a gyermek szükségleteihez módosították az otthoni környezetet. A megismert, jól működő technikákat, módszereket a terápiát végző pedagógus segítségével alkalmazták a mindennapi élethelyzetekben.

A jó képességekkel rendelkező fiatalok, felnőttek életvezetési problémáik megoldásában kaptak heti rendszerességgel segítséget a szakemberektől.

(2) *Kiscsoportos fejlesztések*

A foglalkozásokon elsősorban a szociális-kommunikációs készségek, az önismereti készségek, az beilleszkedést elősegítő társas készségek fejlesztésére fókuszáltunk az egyéni sajátosságok, szükségletek figyelembevételével.

A 2017. évben heti rendszerességgel hat, 2-4 fős csoport számára valósult meg kiscsoportos foglalkozás. A terápiában részt vettek kisiskolás, felső tagozatos és középiskolás korú gyermekek.

(3) *Tanácsadás*

2017-ben több gyermek óvodapedagógusa, tanára, gyógypedagógusa, illetve gyógypedagógiai asszisztense kereste fel a Terápiás Centrumot abból a célból, hogy ismerkedjen a nálunk alkalmazott módszerekkel, és tanácsokat kérjen az adott gyermek intézményen belüli támogatásával kapcsolatban.

(4) *Egyéb*

A Centrum munkatársai oktatnak az Alapítvány által szervezett tanfolyamokon, képzéseken (alapozó, haladó, inkluzív, egynapos tréningek, szakirányú képzés), részt vesznek pályázati munkákban valamint gyógypedagógiai hallgatók gyakorlatvezetésében.

Autizmus Alapítvány Nappali Ellátást Nyújtó Intézmény

Az intézmény alapfeladatai

Az Autizmus Alapítvány Nappali Ellátást Nyújtó intézménye terápiás jellegű ellátást biztosít. Feladata az autizmussal élő, támogatásra szoruló fiatalok modell-értékű nappali ellátása. Intézményünk jelenleg is hiánypótló szolgáltatásnak számít a hazai ellátórendszerben, akár a kiváló személyi feltételeket, akár az itt elérhető módszertani tudást és tapasztalatot tekintjük.

Az intézményben folyó munka célja, hogy az ide járó fiatalok a lehető legmagasabb önállósági szintjükre jussanak el a mindennapi élet színterein, és lehetőségeikhez mérten felkészüljenek a csoportból való továbblépésre – képességeik szerint munkába álljanak, felkészüljenek az egyéni szükségleteiknek megfelelően kialakított támogatott lakhatás és életvitel igénybe vételére, illetve családjuk támogatásától minél kevésbé függjenek. Mindehhez nagyon fontos a családokkal való szoros együttműködés és folyamatos párbeszéd.

Személyi feltételek

A 2017-es évben több személyi változás is történt a munkatársak körében. A korábbi intézményvezető kolléga szülési szabadságra ment, így májustól az intézmény vezetői munkakört az addig terápiás munkatársként dolgozó gyógypedagógus vette át. 2017 szeptemberétől még egy fő csatlakozott a teamhez, így az év második felében ismét 4 szakember dolgozott az intézményben- beosztásukat tekintve 1 fő intézményvezető-gyógypedagógus végzettséggel, 3 fő terápiás munkatárs: pedagógia szakos nevelőtanár, gyógypedagógiai asszisztens, dietetikus végzettséggel.

Munkatársaink közül ketten több mint 15 éves tapasztalattal rendelkeznek az autizmussal élő felnőttek terápiájában, ami rendkívül nagy előny a szakmai problémák megoldása tekintetében. Fiatalabb munkatársaink jelenleg is gyógypedagógiai tanulmányaikat folytatják az egyetemen, autizmus szakon.

Tapasztalt munkatársaink tanfolyami trénerként, szupervízorként, gyakorlatvezetőként és az Autizmus Alapítvány módszertani fejlesztéseiben munkacsoport tagként vesznek részt, így a közvetlen ellátásból származó gyakorlati tapasztalatok folyamatosan beépülnek a képzések, publikációk anyagába. Legtapasztaltabb kollégánk többek között részt vett az Autisták Országos Szövetsége által rendezett AOSZ Nap 2017 rendezvény kerekasztalán, ahol a megfelelő, specifikus lakhatási formák kialakításainak lehetőségeiről beszélt.

Az intézmény hospitálási helyszínt biztosított az AOSZ által szervezett Autizmus Szakmai Műhely számára.

A 2017-es évben 2 önkéntes segítő is hozzájárult munkánkhoz. A csoportban ellátott fiatalok szociális készségfejlesztése szempontjából fontosnak tartjuk a kortárs kapcsolatokat, erre évek óta jó lehetőségnek tartjuk az önkéntesekkel való közös időtöltést.

A Nappali Ellátást Nyújtó Intézmény munkatársai továbbra is részt vesznek az Alapítvány többi egységével együttműködve gyógypedagógusok és szociális szakemberek képzésében. Ahogyan az Alapítvány többi egységéhez, hozzánk is egyre nagyobb számban jönnek hallgatók, ebben az

évben 51 fő gyógypedagógiai gyakorlaton vett részt, 2 fő szociálismunkás hallgatónak pedig konzultációs és hospitálási lehetőséget biztosítottunk tanulmányaikhoz.

Továbbra is együttműködünk a pályázati munkákban, illetve egyéb feladatokban, melyet módszertani központunk lát el.

Ellátott fiatalok

Az intézményben ellátott fiatalok az autizmusban súlyosabban érintett, de többségükben jó képességű személyek, akik esetében igen fontos az autizmus-specifikus ellátás, illetve a fejlesztés folyamatosága. A képességfejlesztés mellett nagy hangsúlyt kap a stressz és az esetleges viselkedéskérdések megelőzése és kezelése, a kiegyensúlyozott és tartalmas mindennapok biztosítása.

A csoportot nagyrészt egymást jól ismerő, több éve együtt dolgozó fiatalok alkotják, de ebben az évben e tekintetben is sok változás történt.

Az ellátott fiatalok közül hárman költöztek lakhatásba 2017 első negyedévében. Az átmenet támogatása gondos, egyénre szabott autizmus-specifikus tervezést, szoros partneri együttműködést követelt, mely szakembereink számára igen intenzív időszakot és jelentős többletmunkát jelentett. A távozott fiatalok helyére újak érkeztek. Március és október között egy krízishelyzetbe került fiatal intenzív egyéni támogatással egyensúlyba hoztuk és segítettük a továbbtanulásban.

A nappali ellátás keretein belül végzett munkatevékenységek:

- papírmerítés, merítés előmunkálatai (doboz vágás, hámozás, papírtépés)
- nemezelés
- házimunkák (terítés, mosogatás, mosás, takarítás)
- egyszerű irodai munkák (pl. fénymásolás, számítógépes adatbevitel)
- ajándéktárgy-készítés (pl. gyöngyből-nemezéből készült ékszerek, merített papírból készült naptárak, jegyzetfüzetek, stb.)
- ház körüli munkák (pl. udvartakarítás, hólapátolás).

A fiatalok rugalmas időbeosztásban veszik igénybe az ellátást (napi 5-7 órában), képességeiknek, munkabírásuknak és a család igényeinek megfelelően. Napirendjüket úgy állítjuk össze, hogy egyéni szükségleteikhez, és lehetőség szerint a felnőttkor elvárásaihoz is igazodjanak, napjaik tevékenyen, hasznosan teljenek. A munka mellett nagy hangsúlyt fektetünk a szociális-és kommunikációs készségeket fejlesztő csoportos foglalkozásokra, a munkaviselkedés tanítására, valamint a szabadidő hasznos eltöltésének gyakorlására. Fontos szempont a minél magasabb önállósági szint elérése.

Továbbra is kiemelkedő feladata az intézménynek a fiatalok a fizikai és szellemi jóllétének támogatása, valamint az egészséges életmódra-nevelés. A heti rendszerességgel tartott mozgásfoglalkozások, ahol különös figyelmet fordítunk a helyes testtartást segítő feladatokra, belső izmok fejlesztésére, állóképesség javítására nagyon fontosak ebből a szempontból.

2017-ben is heti rendszerességgel tartottunk úszásfoglalkozás az ESMTK Pesterzsébeti Uszodában, ahol a sporttevékenység mellett arra is kiváló alkalom nyílik, hogy az intézményben már jól működő szociális-kommunikációs készségeket más helyszínen, új személyekkel is alkalmazzák a fiatalok.

Az eddig megszokottak szerint továbbra is minden héten részt vehetnek a fiatalok csoportos zenefoglalkozáson.

Az év során rendszeresen szerveztünk külső programokat, kirándulásokat (pl.: „kondi-parkokba”, kávézóba, immár hagyományos adventi vendégségbe az egyik ellátott fiatalunk otthonába az egész csoporttal). Részt vettünk az Alapítvány által szervezett 5 napos táborban Tatán, ahol az önkiszolgálási készségek gyakorlása mellett új szabadidős tevékenységek kipróbálására is lehetőségük nyílt a fiataloknak.

Az év végén meghívást kaptunk az ELTE Bárczi Gusztáv Gyógypedagógiai Karán megrendezésre került Kitért Ajtók Ünnepe, ahol lehetőségünk nyílt bemutatni a műhelyünkben készült kézműves termékeinket. Emellett az idén is részt vettünk a Budaörsi Illyés Gyula Gimnázium és Közgazdasági Szakközépiskola hagyományos karácsonyi vásárán.

Gájerné Balázs Gizella
szervezési- és gazdasági igazgató
Autizmus Alapítvány

Dr. Balázs Anna
főigazgató
Autizmus Alapítvány